

**ДО
44-ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**На вниманието на:
Комисията по вътрешна сигурност и
обществен ред
Комисията по културата и медиите
Комисията по правни въпроси**

**СТАНОВИЩЕ
от Асоциацията на европейските
журналисти - България**

**Относно:
Законопроект за изменение и допълнение на
Закона за защита на личните данни №
054-01-47/28.05.2020. г.**

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Асоциацията на европейските журналисти – България счита, че предложеният на 28 май 2020 г. от група народни представители законопроект за изменение и

допълнение на Закона за защита на личните данни е напълно противоконституционен, като по същество предлага въвеждане на възможност за налагане на цензура.

Законопроектът вменява необосновано много правомощия на Комисията за защита на личните данни (КЗЛД), напълно несъвместими с предмета на дейност на Комисията и със замисъла на нейното съществуване, така че да бъде да преценява коя информация на даден сайт е вярна и коя не е, тоест да има пълен контрол над истината и съответно се предвижда законов механизъм, чрез който ако държавата не счита дадена информация за истина, да може да я премахва. Това по същество представлява цензура.

Вменява се задължение „всички собственици на интернет сайтове, онлайн платформи, профили в социалните мрежи и онлайн блогове“ да оповестяват за себе си пълна информация и своите лични данни, като те били „администратори на лични данни“. Законопроектът напълно погрешно смества защитата на лични данни и сайтове, които събират такива и информацията, която изхожда от даден сайт или блог. Обръщаме вниманието, че едно лице, което има блог или профил в социалните мрежи не е никакъв администратор на лични данни, не събира такива и има право на неприкосновеност на личния живот. От неговата лична воля зависи дали да си оповести три имена, адрес, телефон и електронна поща. Подобно задължение, освен че е абсурдно по своя характер има потенциал да доведе до закриване на профили в социалните мрежи, ако не предоставят подобна информация, като обосновката – защита на личните данни в случая е напълно нерелевантна, защото тези лица просто не събират и не обработват лични данни – напротив, техните данни са обработваеми.

Законопроектът приравнява и смесва „обработване на лични данни“ и „разпространяване на дезинформация в интернет средата“. Подобно смесване е дълбоко погрешно и може да доведе до изключително вредни резултати, непропорционално ограничаване на правото на изразяване и противоконституционна цензура. Получаването и събирането на информация, която представлява лични данни и публикуването на факти, които не са достоверни са два напълно различни информационни потока и не са зависими един от друг по никакъв начин.

Лицата, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги ще са длъжни „да спрат достъпа до съответните интернет страници за срок до 24 часа от публикуване на разпоредането на съда“, което ще се издава еднолично

от председателя на Софийския районен съд (СРС), до който КЗЛД ще е подал искане. *Председателят на СРС или оправомощен от него заместник-председател* се произнася по искането в срок до 72 часа. Няма критерии, по които КЗЛД да определя коя информация е дезинформация и коя не. Няма такива критерии и за председателя на СРС, тоест преценката ще е субективна.

Не е обосновано защо подобна мярка не е скрепена със съдебен контрол пред редовен съд въз основа на правилата на административния процес. Законопроектът напълно игнорира правилата на АПК, както и разпоредбите на чл. 10 и чл. 6 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи.

Законопроектът дава своя дефиниция на дезинформацията, която се различава и стеснява значително дефиницията, дадена от Европейската комисия¹. По този начин действа в противоречие с единния европейски подход, възприет от Европейската комисията и съгласуван с държавите членки. По същество ще се заличава „всяка невярна информация, разпространена в интернет, засягаща физически или юридически лица“. По този начин се накърнява по недопустим начин правото на изразяване на мнение, свободата на печата и другите средства за масова информация и правото на търсене, получаване и разпространяване на информация, гарантирани в чл. 39-41 от Конституцията. В своето тълкувателно решение № 7/1996 г. по к.д. № 1/96 г. Конституционният съд изрично посочва, че: „Изричната забрана на цензурата прави недопустима каквато и да е намеса в дейността на средствата за масова информация от страна на държавните органи – както чрез официално институционализиране на прякото въздействие, така и чрез неформални способности. В областта, в която законодателната интервенция на държавата се налага, тя трябва да обхване и създаването на механизми, които да служат като преграда срещу намесата и на държавни органи, и на трети лица.“ Подобен механизъм не е заложен в настоящия законопроект.

Напомняме, че чл. 40 от Конституцията на Република България забранява цензурата, като ал. 2 предвижда **изчерпателно** основанията, на които едно средство за

¹ Под „дезинформация“ се разбира **доказуемо** невярна или подвсждаща информация, която се създава, представя и разпространява с цел да се извлече икономическа изгода или съзнателно да се въведе в заблуждение обществеността, като последиците от това могат да бъдат в ущърб на обществения интерес. В ущърб на обществения интерес са заплахи за демократичните политически процеси и за процесите на формиране на политика, както и за общественото благо — като защита на здравето на гражданите на ЕС, защита на околната среда и сигурността. Съобщаването за грешки, сатирата и пародията, както и ясно разпознаваеми политически мотивирани новини и коментари не се смятат за дезинформация.

масова информация може да бъде спряно, но те са изключително сериозни и са свързани с опазването на конституционно установения ред, призив към извършване на престъпление или насилие над личността и накърняване на добрите нрави. Наред с това, подобно ограничаване се допуска единствено въз основа на акт на съдебна власт, но е недопустимо такъв да се постановява от председателя на СРС или негов заместник в такъв спешен срок от 72 часа, без събиране на доказателства или възможност на страната да се защити, без открито съдебно производство по правилата на Административно-процесуалния кодекс. Напълно противоречащо на правилата на съдебния процес е адресат на постановлението на председателя на СРС да не е дори *самият собственик на интернет сайт, онлайн платформи, профил в социалните мрежи и онлайн блог*, а това да са предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи или услуги. По този начин, по същество, на председателя на СРС, който има административно-организационни функции и то само по отношение на съдиите на районен съд София, се предоставя компетентност да може да издава своеобразен административен акт. Адресатите ще са *всички лица, представляващи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги*. Тоест, актът ще има характер на някакъв специален общ административен акт. Подобни разпоредби противоречат на принципа на справедлив съдебен процес и на правна сигурност. По Конституция, подобно ограничение на сайт или на средство за масова информация изобщо, е възможно да се случи само от редовен съд по действащите процесуални правила при възможност за процесуална защита и събиране на доказателства и то в точно посочените в Конституцията случаи. Дезинформацията не е един от тях. Не е ясно и защо компетентен следва да бъде председателя на районния съд, най-малкото защото КЗЛД е административен орган и при неправомерни актове на администрацията, същите се обжалват по реда на АПК пред административен съд.

Въвеждането на правомощието на държавен орган да определя **кое е истина и кое не**, по същество е недопустимо и представлява цензура. Конституцията и основните принципи на правото и демокрацията следва да бъдат спазвани и зачитани, защото рискуваме много бързо и лесно да се превърнем в антиутопия, в която гражданите и медиите са контролирани от своеобразно Министерство на истината.

Предложеният законопроект не взема предвид нито правилата на сега действащия Закон за защита на личните данни, нито на приетата и подготвена за

транспониране в България Директива (ЕС) 2018/1808 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 година за изменение на Директива 2010/13/ЕС за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги.

Предложеният законопроект противоречи напълно на чл. 39, чл. 40 и чл. 41 от Конституцията, на международните актове и на правото на Европейския съюз. Отново обръщаме внимание, че Общият регламент за защита на личните данни, на който се позовават вносителите, цели да защити личните данни на потребителите, които посещават включително онлайн сайтове, но по никакъв начин не вменява задължение за тези сайтове да казват истината на въпросните потребители. GDPR няма нищо общо със съдържанието на самите сайтове и всякакви опити за ограничаване на медии и свободата на словото чрез GDPR са принципно неправилни. Това показва и Решение № 4/2019 г. по к.д. № 4/2019 г. на Конституционния съд, с което се обяви за противоконституционен своеволния списък с ограничения за ползване на лични данни от журналисти и хора на словото. В мотивите си вносителите твърдят, че лицето, което носи отговорност за личните данни на потребителите на сайта и лицето, което носи отговорност за самия сайт са едно и също лице и от там следвало, че ако на сайта не е посочено длъжностно лице по защита на личните данни, сайтът следвало да се спира. Така обаче отново подчертаваме, че се смесват неправилно лични данни на потребители, които влизат на сайта и достоверността на съдържанието на сайта. Ако на сайта няма лице, което да е посочено като длъжностно лице по личните данни (т. нар. DPO), КЗЛД следва да санкционира търговеца, но този въпрос няма нищо общо с дезинформацията. Обаче, включването на собственици на всички интернет сайтове, онлайн платформи, профили в социалните мрежи и онлайн блогове в този кръг от лица е напълно и принципно погрешено.

В предложения законопроект липсват сериозни задълбочени мотиви по същество, липсва задълбочена оценка на въздействие на законодателството, липсва анализ на промяната на обществените отношения, обосновка на разходите и бюджета, който ще е необходим на КЗЛД, обосновка на административната тежест и на структурните промени, които ще се необходими. КЗЛД няма нито административния, нито човешкия ресурс, за да следи цялото интернет пространство.

Намираме за недопустимо в условия на удължена извънредна ситуация да се прави опит да се въвеждат подобни крайни, противоконституционни и необосновани мерки, като вносителите на са изпълнили задължението си по Закона за нормативните актове, според което „преди внасянето на проект на нормативен акт за издаване или приемане от компетентния орган съставителят на проекта го публикува на интернет страницата на съответната институция заедно с мотивите, съответно доклада, и предварителната оценка на въздействието по чл. 20.“ (вж. чл. 26, ал. 3 ЗНА), както и законовото задължение в процеса на изработване на проект на нормативен акт да се проведат обществени консултации с граждани и юридически лица (чл. 26, ал. 2 ЗНА).

В заключение, Асоциацията на европейските журналисти в България идентифицира дезинформацията като изключително сериозен проблем, с който държавата следва да намери начин да се справи, като за това работят усилено европейските институции и най-вече Европейската комисия чрез единна дефиниция и единен европейски подход. В международната мрежа на Асоциацията на европейските журналисти се работи усилено в тази посока и то много от преди повече от година чрез различни средства за медийна грамотност, обучения за боравене с източници и спазване на етични кодекси. Мерките за справяне с този проблем обаче трябва да са напълно в съответствие с Конституцията и международното право и най-вече с правилата за свободно изразяване, достъп до информация и свободата на печата и другите средства за масова информация. Нещо повече, терминът дезинформация на ниво Европейски съюз беше изработено под егидата на българския комисар Мария Габриел през 2018 г. Ето защо, следва да се възприеме единен европейски подход.

В моменти на криза, паниката, страхът и истерията често взимат връх. Борбата с тях обаче не бива да бъде за сметка на овластяване на държавата и нейни представители с репресивни, крайни, противоречащи на Конституцията и основните демократични принципи инструменти, които много лесно биха могли да превърнат държавата в тирания.

УВАЖАЕМИ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Въз основа на гореизложеното, молим да отхвърлите така направените предложения за изменение и допълнение на Закона за изменение и допълнение на Закона за защита на личните данни, които по същество допускат цензура, въвеждат дефиниции, които нямат нищо общо с дефиницията за дезинформация

на Европейската комисия, противоречат грубо на Конституцията и са в състояние да превърнат България в авторитарен, тираничен режим по отношение на свободата на словото.

С уважение,

Асоциация на европейските журналисти - България

Иван Радев, член на УС